

Sygn. akt V U 723/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Radosław Buko**

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Pezena

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2013 roku w Słupsku

odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 4 kwietnia 2013 roku znak (...)

w sprawie **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o emeryturę

oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Ubezpieczony M. K. wniósł odwołanie od decyzji z dnia 04.04.2013 roku, znak: (...) domagając się jej zmiany, poprzez przyznanie prawa do emerytury.

Zaskarżonej decyzji zarzucił:

1. naruszenie § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez niezaliczenie jemu okresu pracy:

-od 21.08.1978 r. do 31.08.1987 r. w P. G. R. w (...) na stanowisku spawacz-mechanik w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracy w szczególnych warunkach uprawniającej do niższego wieku emerytalnego, o której mowa w Dziale XIV pkt 12 w/w rozporządzenia;

-od 01.09.1987 r. do 30.09.1992 r. w G. R. S. P. w D. na stanowisku spawacz-mechanik oraz traktorzysta w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracy w szczególnych warunkach uprawniającej do niższego wieku emerytalnego, o której mowa odpowiednio w Dziale XIV pkt 12 oraz w Dziale VIII pkt 3 w/w rozporządzenia;

2. naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, iż nie udowodnił okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie świadczenia emerytalnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak piętnastoletniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony M. K., urodzony (...), złożył w dniu 10.01.2013 roku wniosek o emeryturę.

Wraz z wnioskiem przedłożył zaświadczenia i świadectwa pracy, którymi udokumentował nie kwestionowany przez pozwany organ rentowy staż ubezpieczeniowy wynoszący łącznie 29 lat 11 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 4 lata 5 miesięcy i 11 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony należy do OFE, jednakże złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku OFE na dochody budżetu państwa. Jest zatrudniony w (...) S..

dowód: **akta emerytalne:** wniosek k. 1 – 3, kwestionariusz k. 4, karta przebiegu zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r. k. 37, zaskarżona decyzja k. 39 – 39 v.

Ubezpieczony domagał się zaliczenia do stażu pracy zatrudnienia w warunkach szczególnych w okresach od 21.08.1978 r. do 31.08.1987 r. w P. G. R.w (...) oraz od 01.09.1987 r. do 30.09.1992 r. w G. R. S. P. w D..

bezsporne

M. K. od 21.08.1978 r. do 31.08.1987 zatrudniony był w Z. R.w (...), gdzie powierzono mu stanowisko mechanik. W trakcie zatrudnienia wykonywał różne prace w zależności od potrzeb. Był mechanikiem, kowalem, spawaczem. Ubezpieczony wykonywał również inne powierzone obowiązki-rozładunek, przy sianokosach, przy naprawach-naprawiał brony, kultywatory, pługi, skrzynie biegów, silniki, podzespoły jezdne. Następnie od 01.09.1987 r. do 30.09.1992 r. ubezpieczony zatrudniony był w G. R. S. P. w D., gdzie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując również różne czynności jako mechanik, kowal, spawacz. Ubezpieczony naprawiał sprzęt, ciągniki, maszyny rolnicze, klepał i spawał w razie potrzeby. W zakładzie pracy nazywano go tzw. „złotą rączką”, był pracownikiem od wszystkiego.

Dowód: akta sprawy: wyjaśnienia ubezpieczonego – k. 26 – 26 v. w z k. 28 (00:03:16 – 00:11:01), zeznania świadka R. B.– k. 26 v. w zw. z k. 28 (00:14:56 – 00:26:04), zeznania świadka P. O.– k. 27 w zw. z k. 28 (00:26:05 – 00:34:33), zeznania świadka R. M.– k. 27 w zw. z k. 28 (00:34:34 – 00:39:24), zeznania świadka J. Z.– k. 27 w zw. z k. 28 (00:39:25 – 00:45:17), wyjaśnienia ubezpieczonego – k. 27 v. w zw. z k. 28 (00:45:58 – 00:48:38), akta osobowe ubezpieczonego – koperta k. 25 – umowa o pracę z dnia 21.08.1978 r., świadectwo pracy z dnia 31.08.1987 r., świadectwo pracy z dnia 30.09.1992 r., kwestionariusz osobowy, angaż z dnia 27.08.1987 r.

Ubezpieczony według stanu na dzień 1 stycznia 1999 roku nie posiada ponad 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Dowód: akta sprawy: wyjaśnienia ubezpieczonego – k. 26 – 26 v. w z k. 28 (00:03:16 – 00:11:01), zeznania świadka R. B.– k. 26 v. w zw. z k. 28 (00:14:56 – 00:26:04), zeznania świadka P. O.– k. 27 w zw. z k. 28 (00:26:05 – 00:34:33), zeznania świadka R. M.– k. 27 w zw. z k. 28 (00:34:34 – 00:39:24), zeznania świadka J. Z.– k. 27 w zw. z k. 28 (00:39:25 – 00:45:17), wyjaśnienia ubezpieczonego – k. 27 v. w zw. z k. 28 (00:45:58 – 00:48:38), akta osobowe ubezpieczonego – koperta k. 25 – umowa o pracę z dnia 21.08.1978 r., świadectwo pracy z dnia 31.08.1987 r., świadectwo pracy z dnia 30.09.1992 r., kwestionariusz osobowy, angaż z dnia 27.08.1987 r.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego M. K. nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227) w związku z art. 32 oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w

sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 , poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z art.184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27

W myśl ust. 2 art. 184 – w brzmieniu obowiązującym do końca grudnia 2012r. - emerytura przysługuje ubezpieczonym, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, to 25 lat w przypadku mężczyzny (art. 27 pkt 2).

Wiek emerytalny wynika z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), do którego odsyła art. 32 ust. 4 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dla mężczyzny jest to 60 lat. Wymagany okres zatrudnienia w warunkach szczególnych przewidziany w przepisach dotychczasowych, o którym mowa w art. 184 ust. 1, to okres 15 lat, o czym stanowi § 4 ust. 3 powołanego rozporządzenia.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że ubezpieczony M. K. ma ukończone 60 lat, jest członkiem OFE, złożył wniosek o przekazanie środków na dochody budżetu państwa, posiada wymagany ponad 25 letni staż pracy liczony na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 01.01.1999 roku.

Oznacza to, iż jedyną przesłanką jaką musiał ubezpieczony udowodnić w przedmiotowej sprawie była praca w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat według stanu na dzień 01.01.1999r.

Zgodnie § 22 ust 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Jednak w spornych przypadkach, uwzględnienie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale, w pełnym wymiarze czasu pracy tego zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom.

Według art. 473 § 1 kpc w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron.

Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 KPC, sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (vide wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r. I UK 111/07).

Rodzaje prac ustala się na podstawie powołanego już wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który w załączniku A w Działach od I do XIV wymienia rodzaje prac, które są pracą w warunkach szczególnych.

Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Przy czym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy.

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 roku, sygn. II UK 21/10, LEX nr 619638). Zatem decydującą rolę przy analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod jedną z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. Nie wystarcza tu samo przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00 - OSNP 2003, nr 17, poz. 419; z dnia 14 grudnia 2009 r., I UK 218/09 - LEX nr 577817 oraz z dnia 6 grudnia 2010 r., II UK 140/10 - LEX nr 786382).

W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 (i art. 24 ust. 1) ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia: 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; 06 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex Nr 375653; 06 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; 05 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex Nr 509022).

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania do której z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów.

W załączniku A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., nr 8, poz. 43) w dziale

VIII poz. 3 wymieniona jest praca kierowcy ciągnika, natomiast w dziale XIV pkt 12 prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

W ocenie Sądu analiza dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym aktach osobowych ubezpieczonego, potwierdza jedynie, że ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia wykonywał różne czynności poczynając od mechanika, kowala, spawacza, ładowacza, kierowcy ciągnika.

Powyższe zostało również potwierdzone zgodnymi zeznaniami świadków tj. R. B., P. O., R. M. oraz J. Z.. Nadto sam ubezpieczony na ostatecznej rozprawie przed Sądem Okręgowym w Słupsku w dniu 13.06.2013 r. przyznał, że wykonywał różne prace (v. k. 27 v. w zw. z k. 28 akt sprawy (00:45:58 – 00:48:39)).

Zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne albowiem były one stanowcze, logiczne, zgodne i wzajemnie się uzupełniały. Odnosi się to zarówno do rodzaju i okresu zajmowanych przez ubezpieczonego stanowisk, jak i rodzaju wykonywanych czynności. Świadczenie było osobami, które miały bezpośredni kontakt z ubezpieczonym w trakcie świadczenia przez niego pracy w przedmiotowym zakładzie pracy, zorientowane zatem były w materii będącej przedmiotem ich zeznań.

Należy podkreślić, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale tj. ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje w tym czasie żadnych innych czynności nie związanych z zajmowanym stanowiskiem.

W realiach przedmiotowej sprawy Sąd uznał, że ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia wykonał różne czynności, jak stwierdził świadek R. M. ubezpieczony był tzw. „złotą rączką”, a świadek J. Z. „człowiekiem od wszystkiego”. Zatem w ocenie Sądu nie była to praca wykonywana na określonym stanowisku stale w szczególnych warunkach. Postępowanie dowodowe wykazało, że w spornym okresie zatrudnienia M. K. wykonywał również inne czynności nie związane z zajmowanym stanowiskiem.

Za trafny należy uznać pogląd Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wyrażony w wyroku z dnia 28.10.2008r. w sprawie III AUa 560/08 LEX nr 468584 w którym stwierdzono, że w sprawie, w której przedmiotem jest prawo do świadczenia rentowo – emerytalnego lub wysokość tego świadczenia, wymaga się dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych oraz precyzyjnych – potwierdzających czy uprawdopodobniających w stopniu granicznym z pewnością nie tylko fakt zatrudnienia, ale i pozostałe okoliczności związane ze świadczeniem pracy. Prymat nadany dokumentacji pracowniczej prowadzi do gradacji mocy dowodowej polegającej na tym, iż dokumentacja ta stanowi podstawę weryfikacji pozostałych dowodów przedłożonych przez strony. Zatem dokumentacja pracownicza jest elementem weryfikującym treść zeznań świadków.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9 stycznia 1998 r. II UKN 440/97 opublikowanym w OSNAPiUS 1998/22 poz. 667 Lex Polonica nr 332242. stwierdzono, że zaliczenie nieudokumentowanych spornych okresów składkowych z przebiegu ubezpieczenia do stażu ubezpieczeniowego na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania strony zainteresowanej jest dopuszczalne tylko w przypadkach nie budzących żadnych wątpliwości co do spójnego i precyzyjnego - rodzajowego oraz czasowego potwierdzenia się udowodnianych okoliczności.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd ustalił, że nie został zatem spełniony warunek przepracowania co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie wykazał, że przez okres 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych, tym samym nie została spełniona jedna z przesłanek wymaganych przy ubieganiu się o prawo do emerytury w wieku obniżonym, przewidzianej w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na marginesie zaznaczyć należy, że wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych "instytucją" wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzania w procesie

stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowej. Tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22.02.2007r. w sprawie I UK 258/06 opublikowanym w M.P.Pr. 2007/6/316

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego, o czym orzeczono jak w sentencji wyroku.